Använd träsula

Modellerna till de i broschyren beskrivna skodonen ha tryckts såsom en särskild bilaga, vilken står att köpa i handelsaffärerna och hos folkförsörjningsnämnderna.

FOLKFÖRSÖRJNIGSMINISTERIETS PUBLIKATIONER N:r 22.

VI GÖRA SJÄLV EN TRÄSULA

Träsulan förfärdigas av björk. Av en björkplanka eller en kvistfri klabb yxar man till ett rektangulärt stycke, ungefär lika långt och brett som den tilltänkta sulan och med en tjocklek om c:a 40—50 mm.

Sedan klacken avlägsnats, uppritas sulans form på det skoplagg, som skall förses med träsula, först på papper och sedan med tillhjälp av pappersmönstret, på trästycket.

Trästycket bearbetas först med yxa, stämjärn, gröpjärn e.d. så, att dess övre sida får sulans böjda form och stycket i profil ter sig som fig. 1 utvisar.

Fig. 1.

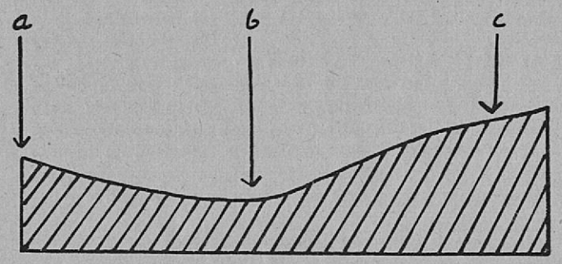

Träsulans övre sida. Sulan täljes så, att dess bredaste parti blir lägst och tunnast. Tjocklek c:a 15—25 mm. Sulans främre del göres något nedåtböjd, utgående från tåspetsens övre kant a (se även fig. 3 och 5).

Utgående från sulans bredaste parti b, och i riktning mot hälen c, urgröpes sulans övre sida något i mitten. Fördjupningen avsmalnar vid hålfoten för att i hälen åter utvidgas till en skålformig urgröpning, som motsvarar fotens form. Urgröpningen är vid mittlinjen c:a 3—4 mm djup.

Träsulans sidokanter. När översidan är färdig, uppritas sulan ånyo på den, och genom att följa dess konturer täljer man småningom fram den form, som träsulans omkrets skall ha. Man kan använda kniv, yxa, stämjärn, skrubbhyvel e.d., men utformningen av tå- och hälpartiet sker dock lämpligast genom att man sågar av de hörn, som bildats. Baktill under hälpartiet sågas eller täljes ett stycke bort (se fig. 3 och 5).

Träsulans undersida. När träsulans sidor fått den önskade formen, täljes tåpartiets undersida så, att den lämpar sig efter fotens rörelser vid gång. För att gången inte skall bli alltför styv, bör tåspetsens undre kant höja sig över marken c:a 25—30 mm. Undersidans buktning börjar ungefär vid sulans bredaste parti pch välver sig jämnt ända till tåspetsen. Man bör lägga märke till, att undersidan är mera böjd än översidan, vid vilken skon eller kängan fastgöres. Sulans undersida göres välvd inte blott i längdriktningen, utan även på tvären, så att kanterna äro något över marken, när sulans mittlinje vilar mot den.

Avputsning. När träsulan i alla avseenden fått den önskade formen, följer avputsningen. Översidans urgröpningar vid hålfoten och hälen bearbetas så att de så noggrant som möjligt följa fotens form. Sidokanterna jämnas med rasp, hyvel, sandpapper e.d., tills de äro alldeles släta.

Såsom av fig. 2, 3 och 4, 5 framgår, äro träsulorna för kvinnor och för män olika. Höjden hos hälpartiet på de förra bestämmes av klackhöjden hos den sko, som skall repareras.

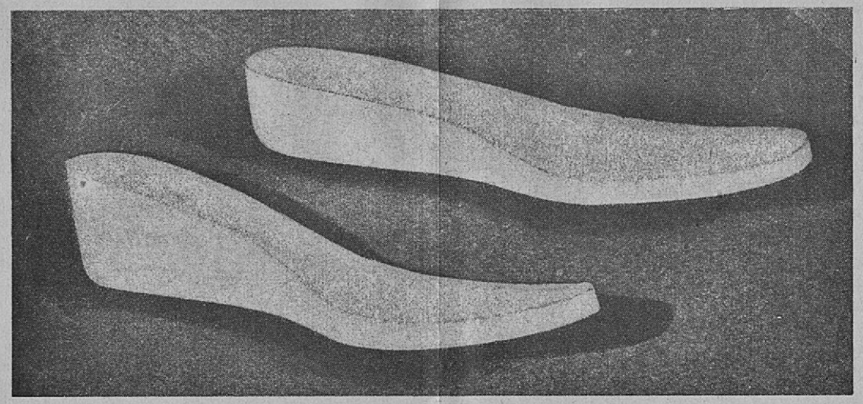

Fig. 2 (för männens skodon).

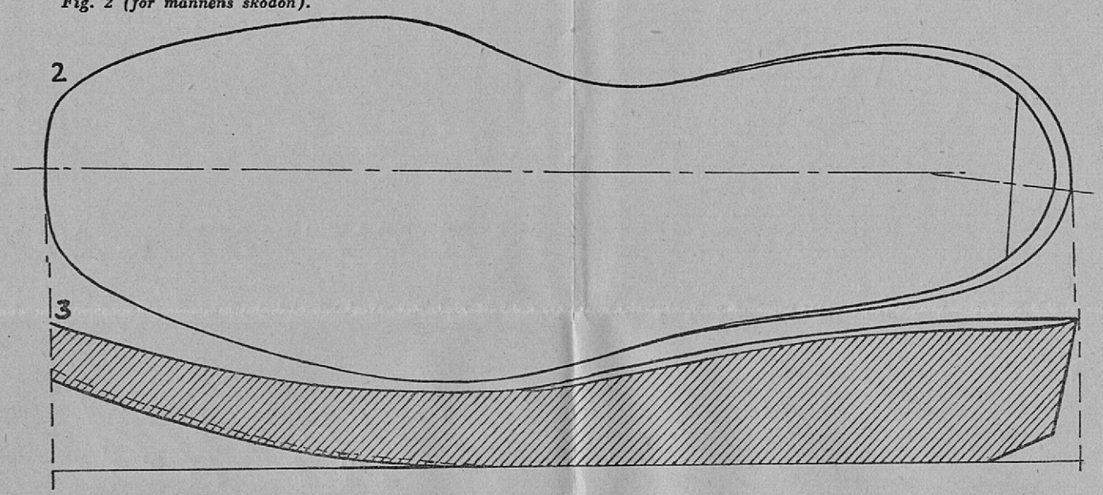

Fig. 3 (för kvinnornas skodon).

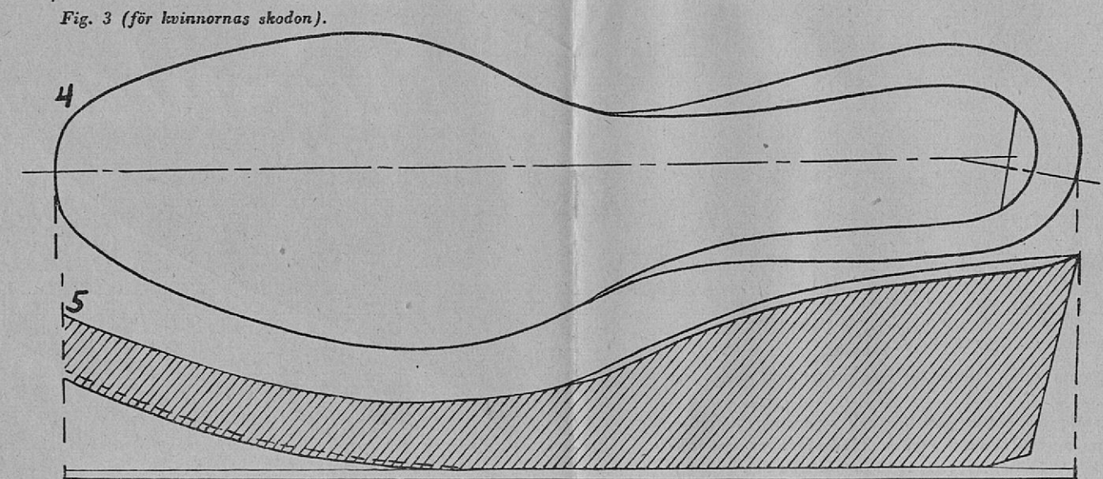

Förstärk träsulan med metallstift, innan den tagas i användning! Trä är mjukt och slites snabbt. Anbringa metallstiften på de ställen av sulan, som snabbast komma att slitas!

Helsingfors 1945 Finska Litteratursällskapets Tryckeri Ab.

SKON ÄR TRASIG...

Gamla och slitna läderskor kunna repareras med sådana här hemgjorda träsulor, som spikas fast direkt utanpå den gamla lädersulan, sedan klacken avlägsnats.

Randsydda och andra med dem jämförbara skodon fastspikas genom frampartiets kanter och från **övre sidan** vid träsulan. Man använder spikar av lämplig längd och undviker att skada ovanlädret genom att måtta omsorgsfullt. Bäst är att anbringa något slags mellanstycke på spikhuvudet och hålla det i lämpligt läge tätt intill ovanlädret. Sulan bör under arbetet förses med stöd, så att den inte vickar och spikarna därigenom slås sneda. — Jämntjock »trådspik» (längd c:a 18—20 mm) håller bättre samman fogarna än skomakarspikar, som äro tjockare mot huvudet och lätt lossna, om de inte nå igenom träet. Här och där anbringas spikar, som fästas väl, och i hälen inslås spikar även i mitten, såsom vanligt i fråga om klackspik. Mittpartiet och hälen fastspikas från **inre sidan** med spikar inslagna längsefter kanterna. Först gör man med en syl små hål, i vilka spikarna hållas upprätta. För att underlätta inslagningen vändes kängskaftet utåt. Om hammaren ändå inte når fram till spikhuvudet, placeras upprätt på spiken ett trubbigt, 5—6 cm långt järnstycke (en skruv e.d.), och genom att slå på detta med hammaren, får man spikarna djupt inslagna.

Om sulans kant lossnat från ovanlädret, böra dessa först fästas ihop, vilket sker så, att man slår in spikar mot ett järnstycke eller en läst med järnbotten, som placerats inuti skon.

I vända skor, som inte ha någon kant på yttre sidan, kunna detta slags träsulor fastgöras vid frampartiet på så sätt, att man från **utsidan** av träsulan slår in spikar, så långa, att de nå genom sulan och skons hela bottenstruktur; i detta fall bör man välja speciellt tunna och jämntjocka spikar (längd c:a 20 mm), ty annars spricker träet lätt, i synnerhet om det är grovfibrigt. Inuti kängan bör man ha en järnläst, mot vilken spikarna vikas och sålunda binda fast träsulan. Mittpartiet och hälen kunna fastspikas **inifrån** liksom i fråga om randsydda skodon. Träsulans främre del bör i detta fall göras tunnare, c:a 12—15 mm, så att man inte behöver användastörre spikar. Dessutom bör man förse kängan med ett *bottenfoder* av lämplig storlek, tillklippt t. ex. av en tyglapp; fodret bestrykes med ett tunt lager lim och anbringas inuti kängan till skydd för strumporna. Ett annat sätt är att *innan träsulan fastspikas* försöka lösgöra *det gamla fodret helt.*

VI GÖRA SJÄLV VÅRA SKOR

Känga.

Vid hopsättningen av kängan bör man beakta, att mönstren ha sömsmån, som utmärkts genom punkter. Delarna kunna sys ihop för hand eller med användande av en vanlig, stor symaskin samt nål Nr 21 och tråd Nr 24 eller 30. Syr man för hand, kan man i stället för vanlig nål använda s.k. stålborst. Sömmarna böra i allmänhet sys två gånger.

1. Tungan (4) fastsys vid kanten av ovanstycket (1) så att den blir på inre sidan.

2. Snörhålfodret (6) sys fast vid skaften (3) på insidan av sidan c.

3. Bakkappan (2) fastgöres längsmed sidorna a och á på skaftet (3) så att skaftet blir på undre sidan i sömmen. Kängan blir stadigare, om bakkappan förses med styvning och foder. Som styvning kan man använda vanligt papp och till foder något slags tyg.

4. Ovanstycket (1) fastsys vid skaftet och bakkappan längsmed sidorna b och b1, så att ovanstycket stannar på insidan i sömmen. Denna söm bör sys tre gånger, ty den går lätt upp i övre hörnet.

5. När bägge sidorna förenats och fastgjorts vid skaftet, sys delarna ihop baktill, i det man placerar dem mot varandra. Som förstärkning fastsys på sömmen hällappen (5).

Kängans delar:

1. Ovanstycke
2. Bakkappa (2 st.)
3. Skaft
4. Tunga
5. Hälrem
6. Snörhålfoder

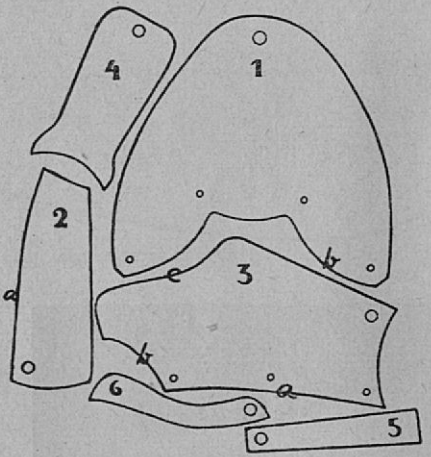

Träsulan fastgöres vid ovanstycket.

6. Det finnes träsulor i alla storlekar, och envar kan välja ut en, som passar foten och är av lämplig storlek. Träsulans övre kant har en skåra för att underlätta fastspikandet av ovanstycket.

7. Om det färdiga ovanstycket fuktas och fastspikas vid en läst för att formas, går det sedan lättare att fästa det vid sulan, och kängan får dessutom en trevligare form.

8. Ovanstycket passas ihop med sulan och fastspikas först med en spik i hälen och tån, och först därefter med jämna mellanrum längsefter kanterna.

9. Hopfästningen förstärkes ytterligare genom att en smal läder- eller tygremsa fastspikas ovanpå.

10. Fogningen mellan ovanstycket och sulan tjäras upprepade gånger, så att den blir vattentät.

»Holländsk sko.»

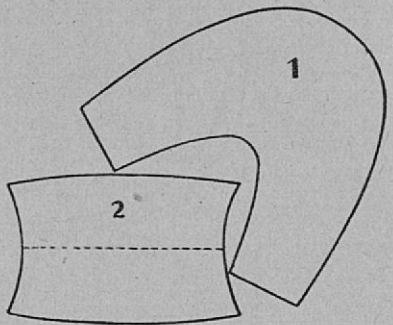

Denna sko, som lämpar sig väl som arbetsfotbeklädnad, är mycket lätt att göra, oberoende av om man väljer läder eller tyg som material, ty för ovanstycket behöves blott två delar, nämligen framstycket 1 och bakstycket 2.

1. Bakstycket är på mönstret dubbelt. Det vikes därför före hopsättningen efter den prickade linjen. På detta sätt blir det starkare.

2. Fram- och bakstycket förenas, och därvid sys sömmarna två gånger.

3. Det färdiga ovanstycket fastgöres vid träsulan precis på samma sätt som i fråga om kängan.

Om denna sko tillverkas av tyg, kan man förse framstycket med ett foder, som fastsys innan framstycket förenas med bakstycket.

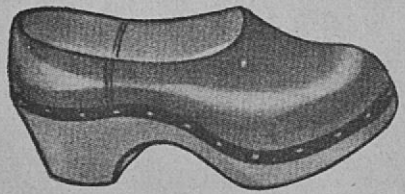

Om man har så litet lämpligt tyg eller läder till sitt förfogande, att det är svårt att klippa till framstycket som en enda del, kan man göra det av två, men då bör man räkna med tillräcklig sömsmån för sömmen framtill i mitten.

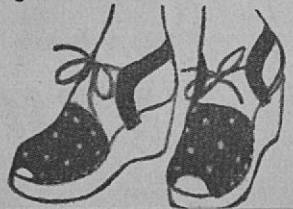

»Sommarsko.»

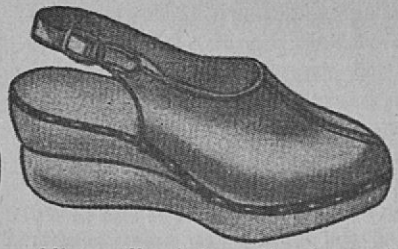

Denna skotyp kan rekommenderas för dagligt bruk, ty den sliter inte strumphälen.

Den är mycket lätt att klippa till och kan tillverkas av läder, tyg eller annat lämpligt material.

1. Ovanstycket består av två huvuddelar, som vid hopsömningen placeras mot varandra, så att sömmen kommer på avigsidan. Sömmen förstärkes ytterligare genom stickningar på bägge sidorna om densamma. Om ovanstycket är av tyg, är det skäl att göra delarna dubbla och fästa ihop dem sinsemellan, innan huvudstyckena sammanfogas.

2. Hälremmen kan vara en omedelbar fortsättning till del 2 om det går för sig vid tillklippningen, annars klipper man till

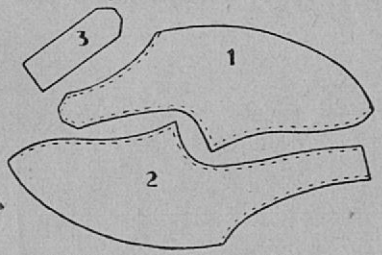

en särskild remsa, 3, som förenas med del 2, dock så, att skarven blir på mitten baktill.

3. När ovanstycket är färdigt, fastgöres det vid träsulan så som i de två föregående fallen.

Träsulan ersätter en sliten lädersula

Nu för tiden äro läderskoplagg värdefull egendom, även om de äro slitna och trasiga. Nya kunna fås blott i ytterst begränsade mängder, och därför böra gamla läderskodon användas så länge det någonsin är möjligt. Men man får intet sullläder för reparationer, och även annars kan man tycka, att skon tjänat ut sin tid och att det inte längre lönar sig att låta reparera den.

Men det lönar sig ändå...

TRÄSULAN lämpar sig för reparation av otroligt trasiga skoplagg. Stövlar, kängor, randsydda och vända skor, alla kunna de repareras enligt denna metod och med lika stor framgång.

1. Den gamla sulan skäres lös från ovanlädret längsefter sömmen.

2. Det gamla ovanlädret granskas och repareras. Sömmar, som gått upp, sys till, och sköra ställen i lädret lappas. Om kanten blivit skör vid sömmen, skär man bort denna del.

3. Det reparerade och uppsnyggade ovanlädret passas ihop med en träsula av lämplig storlek och fästes med en spik i tåspetsen och en i hälen vid denna. Därefter fastspikas sulan med jämna mellanrum längsefter hela kanten.

4. Fogen mellan ovanlädret och sulan förstärkes ytterligare med en remsa av läder eller starkt tyg.